

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.004.05.2023

Pan Mirosław Wieszolek
Burmistrz Ozimka
Urząd Gminy i Miasta w Ozimku
ul. ks. Jana Dzierżona 4B,
46-040 Ozimek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/074 – Ustalanie, pobieranie i egzekwowanie opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych w województwie opolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy i Miasta w Ozimku ¹ , ul. ks. Jana Dzierżona 4B, 46-040 Ozimek
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Wieszolek, Burmistrz Ozimka ² , od 10 lutego 2020 r. ³
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych 2. Nadzór nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023, do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Badaniem były objęte działania jednostki kontrolowanej z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, gdy miało to wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącego okresu objętego kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Damian Mielcarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/34/2023 z 27 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Zbigniew Kowalczyk, wyznaczony do pełnienia funkcji Burmistrza Ozimka przez Prezesa Rady Ministrów, od 12 grudnia 2019 r. do 9 lutego 2020 r. oraz Jan Labus, Burmistrz Ozimka, od 1 grudnia 2014 r. do 17 listopada 2019 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą zadania związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych zostały prawidłowo przypisane komórkom organizacyjnym Urzędu oraz ich pracownikom. Urząd posiadał dane dotyczące gminnej infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych.

W Urzędzie podejmowano działania mające na celu ujęcie zadań dotyczących wód opadowych i roztopowych w dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy Ozimek. Terminowo realizowano również obowiązki sprawozdawcze dotyczące działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Burmistrz prawidłowo sprawował nadzór nad działalnością spółki komunalnej, której powierzono realizację zadania obejmującego gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi.

W związku z przekazaniem sieci kanalizacji deszczowej Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie⁶ oraz wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁷, Burmistrz jednak nie zapewnił opracowania stosownego projektu uchwały organu stanowiącego w sprawie powierzenia realizacji zadania własnego w zakresie świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych, mimo że zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej⁸ podjęcie decyzji o sposobie realizacji zadań własnych gminy należy do wyłącznej właściwości rady gminy. Pozostałe nieprawidłowości polegały na nieterminowej realizacji obowiązków przekazywania sprawozdań statystycznych oraz braku wskazania w projektach uchwał dotyczących wysokości ceny za usługę odprowadzania wód opadowych i roztopowych, iż mają one charakter aktu prawa miejscowego.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: PGKiM Antoniów lub Spółka.

⁷ Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, ze zm., dalej: Prawo wodne.

⁸ Dz. U. z 2021 r., poz. 679, dalej ustawa o gospodarce komunalnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z zarządzeniem Burmistrza Ozimka z 31 stycznia 2019 r. w sprawie zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu⁹, w strukturze organizacyjnej UGiM w Ozimku wyodrębniono komórkę pn. Referat Rozwoju Gospodarczego Gminy i Ochrony Środowiska (ZRG), któremu przypisano m.in. zadanie pn. realizacja zadań związanych z ochroną środowiska, przyrody, wód i powietrza, a także sprawy rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, ochrony zwierząt i gospodarki wodno-ściekowej. Od 1 lipca 2020 r.¹⁰ zadania z zakresu wód opadowych i roztopowych wykonywane były w Referacie Drogownictwa Rolnictwa i Ochrony Środowiska (DRO). W regulaminach organizacyjnych Urzędu nie określano szczegółowych zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.

W okresie objętym kontrolą, w ww. referatach ZRG oraz DRO, zadania z zakresu odprowadzania wód opadowych i roztopowych powierzono osobom zatrudnionym na stanowiskach inspektora ds. drogownictwa i melioracji oraz kierownika referatu. Zgodnie z opracowanymi dla tych pracowników pisemnymi zakresami czynności, do zadań inspektora ds. drogownictwa i melioracji należało m.in.: sprawowanie ogólnego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów związanych z prawem wodnym; nadzorowanie i zlecanie utrzymania rowów będących własnością gminy; nadzorowanie obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych; prowadzenie spraw związanych z melioracją oraz zabezpieczeniem przed powodzią; prowadzenie spraw związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Obowiązki kierownika referatu ZRG oraz DRO obejmowały natomiast nadzór, kierowanie i prowadzenie spraw z zakresu referatu, a także nadzorowanie i egzekwowanie sprawnego, terminowego i rzetelnego wykonania obowiązków przez podległych pracowników. W latach 2019-2023 zadania z zakresu wód opadowych i roztopowych na stanowisku inspektora ds. drogownictwa i melioracji wykonywały trzy osoby. Stanowisko kierownika referatu ZRG/DRO zajmowały w tym okresie kolejno także trzy osoby. Spośród ww. osób, jedna z nich (zatrudniona na stanowisku inspektora ds. drogownictwa i melioracji) uczestniczyła w 2021 r. w jednodniowym szkoleniu pt. *Prawo wodne w 2021 r. – praktyczne stosowanie przepisów, najczęściej występujące problemy, orzecznictwo*.

(akta kontroli str. 554-698)

1.2. Urząd dysponował danymi dotyczącymi infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych według stanu na dzień 1 stycznia 2019 r. oraz na koniec lat 2019-2022. W szczególności o:

- a) długości sieci - łączna długość sieci kanalizacji deszczowej pozostająca w dyspozycji Gminy Ozimek wynosiła 1 262,5 mb; według stanu na 1 stycznia 2019 r. w zasobach Gminy Ozimek była sieć kanalizacji deszczowej o długości 1 030 mb odwadniająca miejscowość Schodnia oraz południowo – zachodnią część Ozimka. W 2021 r. wybudowano sieć kanalizacji deszczowej o długości 232,5 mb, odwadniająca ulice Świerkową i Modrzewiową w Ozimku;
- b) odwadnianym obszarze Gminy Ozimek - 1/ ww. sieć kanalizacji deszczowej obejmująca miejscowość Schodnia oraz południowo – zachodnią część miasta – odwadniała obszar o powierzchni 16 ha; 2/ sieć kanalizacji deszczowej obejmująca ulice Świerkową i Modrzewiową w Ozimku – odwadniała obszar

⁹ Zarządzenie nr BO.120.01.2019, z mocą obowiązywania od 1 lutego 2019 r.

¹⁰ Na podstawie Zarządzenia Burmistrza Ozimka nr BO.120.28.2020 z 29 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu oraz na podstawie Zarządzenia Burmistrza Ozimka nr BO.120.6.2022 z 21 marca 2022 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu.

o powierzchni 1,0237 ha; 3/ ul. Ks. Kałuży, Kwiatowej, Kopernika, Krótkiej i Szpitalnej w Ozimku – odwadniała obszar o powierzchni 5,279 ha (odcinkiem tej sieci zarządzała Spółka);

- c) pozostałych odwadnianych rowami melioracyjnymi terenach, tj.:
- 1/ ul. Kasztanowej w Antoniewie – obszar o powierzchni 0,11 ha;
 - 2/ ul. Krzysztofa Spałka w Krasiejowie (drogi pomiędzy torami PKP i ul. Słoneczną) – obszar o powierzchni 0,199 ha;
 - 3/ ul. Jaśminowa w Antoniewie – obszar o powierzchni 0,1397 ha.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że w sumie odwadniana powierzchnia Gminy Ozimek wynosi 22,7514 ha, z czego sieć kanalizacji deszczowej obejmuje 22,3027 ha. W dyspozycji (własności) PGKiM w Antoniewie pozostaje infrastruktura o długości 25 381mb przekazana spółce aportem przez Gminę w 2014 r. w zamian za udziały w ramach podwyższenia kapitału zakładowego. System kanalizacji deszczowej, (poza siecią zarządzaną przez PGKiM w Antoniewie), służy odwadnianiu dróg, ulic i placów, a nie nieruchomości.

(akta kontroli str. 9-10, 363-364, 1117-1216)

Burmistrz wyjaśnił, że dokumentami strategicznymi w zakresie zdiagnozowania potrzeb w ramach budowy, rozbudowy modernizacji infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych w okresie objętym kontrolą i w przyszłości były/są Wieloletnie Plany Rozwoju i Modernizacji Urzędów Wodociągowych i Urzędów Kanalizacyjnych wprowadzone uchwałami Rady Miejskiej w Ozimku. W latach 2019-2023 nie analizowano na poziomie urzędu dodatkowo potrzeb w zakresie budowy, rozbudowy modernizacji infrastruktury służącej zagospodarowaniu ww. wód, w szczególności w kontekście zamierzeń inwestycyjnych. Wskazując przyczyny braku ich podejmowania należy podkreślić odmienne priorytety działalności samorządu w tym okresie. W zdecydowanej większości ww. okresu Gmina Ozimek zaangażowana była w walkę z COVID - 2019: codzienna organizacja pomocy mieszkańcom, aktywna polityka informacyjna, organizacja spraw oświatowych w trakcie pandemii, współpraca z innymi instytucjami, administracją rządową i koordynacja wszelkich spraw na poziomie Gminy z tym związanych, zdecydowały o przesunięciu zasobów osobowych, poświęconego czasu i środków finansowych w sprawy, które w tamtym okresie wydawały się zdecydowanie ważniejsze. Kryzys migracyjny spowodowany wojną w Ukrainie, który przyniósł potrzebę organizacji miejsc pomocy, zbiórki darów i ich dystrybucję, utworzenia miejsc pobytu uchodźców, współpraca z innymi instytucjami, administracją rządową i koordynacja wszelkich spraw na poziomie Gminy z tym związanych, zdecydowały o przesunięciu zasobów osobowych, poświęconego czasu i środków finansowych w sprawy, które w tamtym okresie wydawały się zdecydowanie ważniejsze. Warty podkreślenia jest również fakt, iż każda dodatkowa inwestycja podniosłaby wysokość opłaty (bo jej wysokość bazuje na poniesionych kosztach w roku poprzednim), a tego chcieliśmy uniknąć w celu ochrony mieszkańców przed kolejnymi podwyżkami w szczególności tak trudnym również pod względem finansowym czasie. Należy jednak wskazać, iż na poziomie urzędu pomimo wyżej wskazanego, doraźnego, wymagającego chwili przesunięcia priorytetów w zakresie realizacji zadań własnych gminy, nie porzucono ważnego z punktu widzenia społeczności lokalnej tematu odprowadzania wód opadowych i prowadzono prace w tym zakresie. Potwierdzeniem tego faktu jest przyjęcie i wprowadzenie w życie w maju 2023 r. uchwał: nr LXI/572/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju Gminy Ozimek” na lata 2023-2030 oraz nr LXI/574/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 29.05.2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 r., które to dokumenty zawierają

ogólne i szczegółowe uregulowania, założenia, cele i zadania, które w przedmiotowym zakresie będą przez Gminę Ozimek realizowane.

(akta kontroli str. 1117- 1160)

1.3. W latach 2019-2022, w związku z realizacją trzech inwestycji polegających na budowie i modernizacji sieci kanalizacji deszczowej wydatkowano z budżetu Gminy łącznie 4 500,7 tys. zł, w tym odpowiednio: 1 742,7 tys. zł w 2020 r., 1 947, 2 tys. zł w 2021 r. oraz 810,8 tys. zł w 2022 r. W 2020 r. zrealizowano budowę drogi między torami PKP i ul. Słoneczną w miejscowości Krasiejów, w ramach której wykonano: rów przydrożny R1 z dziewięcioma wylotami z przykanalików od wpustów deszczowych; rów przydrożny R2 z pięcioma wylotami oraz przepustem; przepust na rzece Brzezinka oraz drenaż o długości 609 m. W 2021 r. w ramach inwestycji pn. *Budowa dróg gminnych (ul. Dębowa w Ozimku i Krasiejowie oraz ul. Świerkowa i Modrzewiowa w Ozimku) wraz z oświetleniem i odwodnieniem oraz budową skrzyżowania* wybudowano 232,5 mb sieci kanalizacji deszczowej, która została podłączona do istniejącej sieci przy ul. Leśnej. W ramach przebudowy drogi gminnej (ul. Jaśminowa w Antoniowie) w 2022 r. wykonano: wylot WL-1 do rowu melioracyjnego RA2 oraz wylot SP z wpustu deszczowego do studni łączącej dwa odcinki zarurowanego rowu RA2.

W 2023 r. w Gminie Ozimek zaplanowano rozpoczęcie I etapu inwestycji polegającej na przebudowie drogi gminnej (ul. Powstańców Śląskich) w miejscowości Schodnia, o szacowanej wartości 11 489, 7 tys. zł. W ramach tej inwestycji wykonany zostanie wylot do rowu melioracyjnego, zbudowany zostanie system kanalizacji deszczowej oraz nastąpi likwidacja rowu przydrożnego RL1.

(akta kontroli str. 9-10, 318-319)

1.4. Na terenie Gminy Ozimek kanalizacja deszczowa została wyodrębniona od kanalizacji sanitarnej. Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że (...) *nie występuje na terenie gminy sieć sanitarna, ogólnospławna służąca do odprowadzania wód opadowych i roztopowych.*

(akta kontroli str. 9-10, 363-364)

Starosta Opolski, w informacji udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK stwierdził, iż *bazy danych Starostwa Powiatowego w Opolu nie zawierają informacji mogących bezpośrednio wskazać: a/ długość i przebieg kanalizacji deszczowej w Gminie Ozimek; b/ czy na terenie Gminy Ozimek kanalizacja deszczowa została wyodrębniona od kanalizacji sanitarnej; c/ liczbę urządzeń służących do obsługi ww. infrastruktury w ramach otwartych i zamkniętych systemów kanalizacji deszczowej; d/ jaki obszar Gminy Ozimek nie jest objęty infrastrukturą kanalizacji deszczowej. Uzyskanie żądanych odpowiedzi wymagałoby skomplikowanych i czasochłonnych analiz przestrzennych, które nie należą do zadań Starosty.*

(akta kontroli str. 724-725)

1.5. Na terenie Gminy Ozimek podmiotem wydającym warunki podłączenia do kanalizacji deszczowej było Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniowie¹¹. Prezes Zarządu PGKiM Antoniów, w informacji udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wskazał, że *w latach 2019-2023 (31.03) warunki podłączenia do gminnej kanalizacji deszczowej wydano łącznie dla 14 podmiotów, z tego dla: czterech w 2019 r. i 2020 r.; trzech w 2021 r.; dwóch w 2022 r. oraz jednego w 2023 r. Wydane warunki dotyczyły powierzchni dachów, powierzchni utwardzonych (placów, parkingów) oraz dróg asfaltowych.* Stwierdził też, że w ww. okresie, Spółka wydała cztery odmowy

¹¹ Dalej: PGKiM Antoniów lub Spółka.

wydania warunków przyłączenia do sieci kanalizacji deszczowej, ze względu na brak technicznych możliwości świadczenia usług w rejonie objętym składanym wnioskiem.

(akta kontroli str. 9-10, 364, 874-879)

1.6. Urząd nie przekazywał Spółce danych o osobach i podmiotach, będących odbiorcami usług wód opadowych i roztopowych, w tym o osobach i podmiotach, którym wydano warunki podłączenia do gminnej kanalizacji deszczowej. Prezes Zarządu PGKiM Antoniów, w informacji udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wskazał, że Spółka w latach 2019-2023 uzyskiwała dane dotyczące osób/podmiotów zobowiązanych do ponoszenia kosztów świadczenia usługi odbioru wód opadowych w dwojaki sposób: 1/ poprzez wydane na wniosek przyszłego odbiorcy warunki podłączenia do sieci kanalizacji deszczowej; 2/ w związku z przeprowadzoną przez upoważnionego pracownika Spółki wizją lokalną, polegającą na sprawdzeniu sposobu wykorzystania przez poszczególnych odbiorców zagospodarowania wód opadowych na terenie danej nieruchomości, tj. czy rynny rozsączające są wyprowadzone na zewnątrz czy też wprowadzone do ziemi i tym samym podłączone do kanalizacji deszczowej. W kolejnym etapie pracownik PGKiM Antoniów sprawdzał w systemie informacji przestrzennej GIS powierzchnie dachów oraz terenów utwardzonych poszczególnych nieruchomości podłączonych do „deszczówki”, które to dane zostały następnie wykorzystane w umowach z poszczególnymi odbiorcami. Jednocześnie informujemy, że Spółka nie uzyskiwała ww. danych z żadnych rejestrów Urzędu.

(akta kontroli str. 874-879)

1.7. W badanym okresie Gmina Ozimek dysponowała siedmioma pozwoleniami wodnoprawnymi na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych powstających z odwodnienia: a/ ulic Ks. Kałuży, Kwiatowej, Kopernika, Krótkiej i Szpitalnej w Ozimku do rowu melioracyjnego R-A poprzez wylot W-8 zlokalizowany w Antoniowie¹²; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 5,279 ha oraz zredukowana 1,164 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadniki na wpustach deszczowych; b/ ulicy Kasztanowej w Antoniowie do rowu przydrożnego w ciągu drogi poprzez wylot W-1 i W-2 zlokalizowany w Antoniowie¹³; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 0,11 ha oraz zredukowana 0,094 ha; c/ drogi pomiędzy torami PKP i ul. Słoneczną w miejscowości Krasiejów poprzez rowy przydrożne R1 wraz z 9 wylotami z przykanalików do wpustów deszczowych oraz R2 z 5 wylotami i przepustem; d/ miejscowości Schodnia oraz południowo-zachodniej części miasta Ozimek do rzeki Brzezinka w miejscowości Schodnia¹⁴; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 16,00 ha oraz zredukowana 10,290 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadnik komorowy o pojemności maksymalnej do 120m³ e/ ulicy Jaśminowej w Antoniowie (w związku z jej przebudową) do rowu melioracyjnego R-A2 poprzez wyloty WL-1 oraz SP zlokalizowane w Antoniowie¹⁵; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 0,1397 ha oraz zredukowana 0,1117 ha; f/ z pasa drogowego drogi gminnej (ul. Powstańców Śląskich w miejscowości Schodnia) poprzez wylot W-1 do istniejącego

¹² Decyzja GL.ZUZ.3.421.7.2018.BS z 9 kwietnia 2018 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 marca 2028 r.

¹³ Decyzja GL.ZUZ.3.421.6.2018.BS z 9 kwietnia 2018 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 marca 2028 r.

¹⁴ Decyzja GL.ZUZ.3.4210.378m.2020.KR z 12 sierpnia 2021 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 lipca 2051 r.

¹⁵ Decyzja GL.ZUZ.3.4210.127.2021.AC z 23 czerwca 2021 r.

rowu melioracyjnego¹⁶; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 1,8315 ha oraz zredukowana 1,5934 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadniki na wpustach deszczowych; g/ z chodnika przy drodze powiatowej nr 1706O do rowu przydrożnego poprzez wyloty W1-W6¹⁷; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 0,1546 ha oraz zredukowana 0,122 ha.

(akta kontroli str. 318-361, 1117- 1216)

1.8. W dniu 31 grudnia 2014 r. Gmina Ozimek, przekazała Spółce PGKiM Antoniów kanalizację deszczową wykonaną z rur betonowych o średnicach od 200 mm do 1200 mm, o łącznej długości 25 381 mb¹⁸ poprzez wniesienie aportu na pokrycie udziałów w kapitale zakładowym Spółki. Zgodnie z § 1 pkt 5 zawartej pomiędzy Gminą Ozimek a Spółką umowy w tym zakresie¹⁹, wartość aportu na dzień 29 grudnia 2014 r. (wg operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego) wynosiła 1 853 tys. zł. W zamian za wniesiony aport Gmina Ozimek, będąca jedynym udziałowcem Spółki, objęła w niej 18 530 udziałów o wartości 100 zł każdy.

(akta kontroli str. 700-723)

Burmistrza wyjaśnił, że *bezpośrednie przesłanki powierzenia Spółce zadań dotyczących eksploatacji kanalizacji deszczowej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych, należały do decyzji ówczesnych władz Gminy Ozimek. Niewątpliwie jednak można wskazać przesłanki, którymi mogli kierować się poprzedni władarze Gminy Ozimek, i które nadal wskazują na zasadność i adekwatność działalności Spółki w tym zakresie oraz aktualności powierzenia ww. podmiotowi zadań dotyczących eksploatacji kanalizacji deszczowej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych, tj.: a/ wykonywanie zadań samorządu terytorialnego przez Spółkę poszerzało organizacyjne i finansowe możliwości ich realizacji; b/ Gmina Ozimek przekazując do realizacji ww. zadania, tj. spółce ze swoim 100% udziałem, pozwoliła na przeniesienia poza jednostkę samorządową ryzyka finansowego i niezwiększenia jej zadłużenia, Spółka przejęła bowiem bezpośredni ciężar sfinansowania zadań, zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, co pozwala na uniknięcie dodatkowych obciążeń w budżecie Gminy Ozimek; c/ przekazanie zadań wyspecjalizowanemu podmiotowi o zdecydowanie węższym przedmiocie działalności niż jednostka samorządu terytorialnego, pozwoliło na zapewnienie wysokiej jakości wykonania zadań publicznych w tym obszarze, jego profesjonalizacji z uwzględnieniem właściwej skuteczności i efektywności ekonomicznej w realizacji zadania. Jednocześnie odciążenie Gminy Ozimek od realizacji tychże zadań pozwala na zaangażowanie zasobów osobowych i środków finansowych na realizację innych, równie ważnych potrzeb dla społeczności podstawowej jednostki samorządu terytorialnego; d/ przedsięwzięcie podjęto z zapewnieniem organizacyjnych (istniejąca infrastruktura kanalizacyjna) i finansowych warunków realizacji powierzonych zadań (zawarte umowy o świadczenie usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych). W efekcie powierzenie zadania w zakresie dotyczącym eksploatacji kanalizacji deszczowej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych były/ są realizowane na rzetelnie wypracowanej koncepcji i prawidłowej praktyce, co pozwala na stabilne realizowanie potrzeb w przedmiotowym zakresie.*

(akta kontroli str. 1117-1121)

¹⁶ Decyzja GL.ZUZ.3.4210.188.2021.AC z 24 sierpnia 2021 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 lipca 2051 r.

¹⁷ Decyzja GL.ZUZ.3.4210.185.2022.MN z 30 sierpnia 2022 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 lipca 2052 r.

¹⁸ Protokół przekazania kanalizacji deszczowej z 31 grudnia 2014 r. wraz z załącznikiem.

¹⁹ Umowa nr 11/DN/2014 z 31 grudnia 2014 r.

Przed powierzeniem Spółce, na podstawie ww. umowy, gminnej sieci kanalizacji deszczowej oraz realizacji zadania dotyczącego eksploatacji ww. kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, jak i do dnia zakończenia czynności kontrolnych, Burmistrz nie zapewnił przygotowania projektu uchwały w tej sprawie w celu przedstawienia jej Radzie Miejskiej w Ozimku. Ustalenia w tym zakresie zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 700-723, 1226 - 1245)

1.9. W okresie objętym kontrolą w Gminie Ozimek obowiązywały trzy uchwały Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i/lub roztopowych, tj.: a/ Uchwała Nr XLIV/286/17 z dnia 27 listopada 2017 r., obowiązująca od 1 stycznia 2018 r.; b/ Uchwała Nr XIV/110/19 z dnia 25 listopada 2019 r., obowiązująca od 1 stycznia 2020 r.; c/ Uchwała Nr XLVII/439/22 z dnia 30 maja 2022 r. z mocą obowiązywania od 1 lipca 2022 r.²⁰. Ww. uchwały z 2017 r. oraz z 2019 r. nie stanowiły aktów prawa miejscowego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 366-553, 726-728, 1223-1225)

Urząd dysponował dokumentacją stanowiącą podstawę ustalenia stawki opłaty za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych. W ramach przygotowywania ww. projektów uchwał, PGKiM Antoniów przedkładał do Urzędu kalkulację stanowiącą podstawę obliczenia ceny z tytułu świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

Z treści opinii, sporządzonej przez biegłego powołanego przez NIK wynikało, że: 1/ kalkulacja kosztów badanej działalności z listopada 2017 r. została sporządzona z należytą starannością, a różnice jakie wystąpiły pomiędzy danymi liczbowymi przyjętymi do kalkulacji i wykonaniem kosztów za rok 2018 były uzasadnione: a/ Spółka nie miała informacji niezbędnych do oszacowania istotnego składnika kosztów, jakim były opłaty zmienne na rzecz Wód Polskich za usługi wodne, gdyż opłaty takie wystąpiły po raz pierwszy w 2018 r.; b/ koszty związane z odprowadzaniem wód opadowych oszacowano na podstawie wykonania kosztów za dziesięć miesięcy 2017 r. oraz planowanych remontów wykonywanych we własnym zakresie i usług obcych, kosztów czyszczenia kanalizacji i separatorów, a także planowanych inwestycji; 2/ kalkulacje stawek sporządzone w 2019 r. i 2022 r. oparte były o przychody uzyskane w roku poprzednim, podwyższone o wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Kwoty przychodów za rok poprzedni były zgodne z ewidencją księgową; 3/ przychody za odprowadzanie wód opadowych, uzyskane po zastosowaniu uchwalonych przez Radę Miejską w Ozimku stawek, zrównoważyły poniesione koszty i umożliwiły osiągnięcie zysku, za wyjątkiem 2020 r., w którym wynik finansowy był ujemny; 4/ trzykrotna aktualizacja stawek za odprowadzanie wód opadowych, a zwłaszcza obniżenie stawki od 1 stycznia 2020 r., świadczyła o rzetelnym podejściu do sprawy kalkulowania opłat za odprowadzanie wód opadowych.

(akta kontroli str. 366-553, 873, 1246-1252)

1.10. Potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zostały opisane w następujących dokumentach strategicznych/planistycznych Gminy Ozimek, tj.: w: a/ Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych, przyjętym Uchwałami: nr XLVII/302/18 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 26 lutego 2018 r. w sprawie *uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021*; nr XXVIII/245/20 Rady Miejskiej w Ozimku

²⁰ Dz. Urz. Woj. Opolskiego, poz. 2027 z 7 lipca 2022 r.

z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie *uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2024*; nr LVIII/543/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 9 marca 2023 r. w sprawie *uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2023-2026*. W treści ww. dokumentów zaplanowano przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz odprowadzanie ścieków (rozdział IV), poprzez realizację zadań polegających na eliminowaniu zrzutów wód opadowych i roztopowych do kanalizacji sanitarnej oraz wykrywanie nielegalnych podłączeń; b/ Gminnym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023 -2026 z perspektywą do roku 2030”, wprowadzonym Uchwałą nr LXI/574/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie *przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku*. Dokument zawierał zapisy dotyczące działań służących zatrzymywaniu oraz zagospodarowaniu wód opadowych; c/ Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2023-2030 przyjętej Uchwałą nr LXI/572/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie *przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2023-2030*. Dokument zawierał zapis dotyczący *uregulowania gospodarki wodami opadowymi – ich oczyszczenia oraz możliwości ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego*; d/ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte Uchwałą nr XLII/382/22 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie *uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ozimek*. W rozdziałach 4.2 *Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych* oraz 4.3 *Ochrona powierzchni ziemi* zawarto odpowiednio zapisy o treści: *w celu osiągnięcia dobrego stanu czystości ogółu wód podziemnych i powierzchniowych, umożliwiając ich wykorzystanie do celów użytkowych, przewiduje się kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami (pkt 5); dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją ustala się kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami (pkt 3).*

W pozostałych dokumentach Gminy Ozimek o charakterze strategicznym/planistycznym, tj.: a/ Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022 przyjętej uchwałą nr XXIV/152/16 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie *uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022*; b/ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjętym uchwałą Nr XLI/367/14 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie *uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ozimek*; c/ Gminnym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2017-2020²¹”; d/ Planie operacyjnym ochrony przed powodzią Gminy Ozimek - nie zamieszczono zapisów dotyczących gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi.

Jak wyjaśnił Zastępca Burmistrza, na poziomie Gminy Ozimek nie opracowano Planu przeciwdziałania skutkom suszy na lata 2019-2020.

(akta kontroli str. 9-14, 100-317, 365, 1134-1160, 1217-1222)

Burmistrz wyjaśnił, że w *Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022* nie uwzględniono wprost zagadnień dotyczących zagospodarowania wód opadowych z uwagi na to, iż strategia rozwoju gminy powinna wskazywać ogólne kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Dokument pełni także rolę

²¹ Przyjęty Uchwałą nr XLII/257/17 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 25 września 2017 r. w sprawie przyjęcia „programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek na lata 2017-2020”.

aktywizującą społeczność lokalną w sprawy gminy, np. poprzez proces konsultacji czy oceny działań samorządowców. Strategia rozwoju gminy ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy. Pomaga w określeniu obszarów, celów i działań polityki społeczno-ekonomicznej prowadzonej w gminie w perspektywie najbliższych lat. Przepisy wskazują czynności, jakie należy wykonać w trakcie procesu sporządzania strategii, ale nie regulują kolejności ich wykonania oraz zakresu opracowania, stąd też dopuszczalny jest brak zapisów dotyczących zagospodarowania wód opadowych. Cele wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2016-2022 są zgodne z dokumentami programowymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020 oraz przeszły pozytywną konsultację co do zgodności z dokumentami o charakterze regionalnym i lokalnym min. ze: Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego, Strategią Rozwoju Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Aglomeracji Opolskiej (...). W obecnych przepisach polskiego prawa brakuje uregulowań dotyczących zagospodarowania wód deszczowych i roztopowych, wiele zagadnień związanych z tym tematem jest niedoprecyzowanych.

Mimo braku zapisów dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w dokumentach strategicznych, Gmina Ozimek na bieżąco podejmowała działania mające na celu zapobieganie i usuwanie skutków powodzi, podtopień, zalań i awarii urządzeń hydrotechnicznych. Na bieżąco prowadzona jest konserwacja rowów melioracyjnych oraz urządzeń wodnych, we współpracy z Wodami Polskimi dbamy o wały przeciwpowodziowe, większość nowo wybudowanych odcinków dróg w mieście posiada odpowiednie odwodnienie. Przed skutkami powodzi gmina zabezpiecza się przede wszystkim poprzez współpracę z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, w zakresie: umocnienia i rozbudowy systemu wałów przeciwpowodziowych; właściwego utrzymania wałów i koryta rzeki poprzez usuwanie krzewów, drzew i innych przeszkód utrudniających spływ wody; dbałość o czystość międzywałów. Ponadto w ramach planowania przestrzennego rygorystycznie przestrzegane jest unikanie zabudowy na terenach zalewowych.

Brak zapisów dotyczących zagadnienia wód opadowych i roztopowych w dokumentach strategicznych gminy wynika również z faktu, iż nie opracowano dotychczas jednolitej strategii dotyczącej zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych, która określałaby cele oraz docelowe wskaźniki zagospodarowywania tych wód. Zagadnienia to marginalnie ujmowane były/są w dokumentach planistycznych i programowych opracowanych przez PGW Wody Polskie, jednak przyjmowane przez ten podmiot wytyczne i podejmowane działania nie mają charakteru systemowego.

(akta kontroli str. 1117-1216)

1.11. W Urzędzie zostały sporządzone i terminowo przekazane Ministrowi Infrastruktury²² roczne sprawozdania z realizacji działań zawartych w: planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich za rok poprzedni. Dane zawarte w ww. dokumentach odzwierciedlały informacje wynikające z dokumentów źródłowych, tj. dotyczyły działań związanych z budową sieci kanalizacji sanitarnej, budowy inteligentnych systemów sterowania i nadzoru nad infrastrukturą wodociągową oraz kanalizacyjną (integracja systemów informatycznych nadzorujących przebieg procesu zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków), jak również działań związanych z zadaniem inwestycyjnym polegającym na modernizacji i rozbudowie oczyszczalni ścieków w Antoniewie.

(akta kontroli str. 830-872)

²² Sprawozdanie za: 2019 r. zostało przekazane 28 lutego 2020 r.; za 2020 r. 25 lutego 2021 r.; za 2021 r. 28 lutego 2022 r.; za 2022 r. 28 lutego 2023 r.

1.12. W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęła jedna skarga, jeden wniosek oraz jedna petycja dotycząca zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Skargę złożył Wojewoda Opolski (8 sierpnia 2022 r.) na Uchwałę Rady Miejskiej w Ozimku z 30 maja 2022 r. w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych lub roztopowych²³. Skarga została skierowana do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu, który wyrokiem z dnia 28 grudnia 2022 r.²⁴ stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały. Gmina Ozimek złożyła (9 lutego 2023 r.) na ww. wyrok skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

(akta kontroli str. 496-537, 729-781)

Wniosek z 26 marca 2020 r. dotyczył niedopuszczenia przez Burmistrza Ozimka do planowanej podwyżki cen wody i ścieków oraz spowodowanie uchylenia opłat za odprowadzanie wód opadowych. Petycja, która wpłynęła do Urzędu 28 stycznia 2019 r. dotyczyła konieczności utwardzenia terenu w obrębie garaży przy ul. 1 Maja w Ozimku oraz wykonania jego odwodnienia. Badanie ww. spraw wykazało, że postępowanie Urzędu w toku ich rozpatrywania było prawidłowe oraz zgodne z przepisami działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego²⁵ (art. 227-247) oraz przepisami ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach²⁶. Wskazane w informacji o sposobie załatwienia wniosku i petycji działania zostały faktycznie podjęte przez Burmistrza.

(akta kontroli str. 729-781)

1.13. W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, w ograniczonym zakresie podejmowano działania promujące zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości. Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że *podejmowano działania informacyjne wśród zainteresowanych mieszkańców na temat możliwości dofinansowania i zasad funkcjonowania dwóch edycji programu „Moja woda”, realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu.*

Kierownik Referatu DRO oświadczył, że podejmował działania polegające na informowaniu zainteresowanych mieszkańców Gminy Ozimek na temat możliwości dofinansowania i zasad funkcjonowania dwóch edycji programu „Moja Woda”. Informacji udzielałem telefonicznie bądź bezpośrednio (...). Na prośbę niektórych petentów dokonywałem wydruku dokumentów ze strony internetowej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu i były to jedyne, trudne do oszacowania koszty poniesione przez Urząd w tym zakresie. W pozostałym zakresie Gmina Ozimek nie wydatkowała środków finansowych na działania promocyjne w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 9-14, 699)

1.14. Gmina Ozimek wywiązywała się z obowiązków sporządzania i przekazywania sprawozdań statystycznych. W Urzędzie zostały sporządzone sprawozdania SG-01 *Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna oraz załącznik do sprawozdania SG-01 – środki trwałe, dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych.* Powyższe sprawozdania zostały sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w § 1 pkt 41 i 136 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 marca 2017 r. *w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do*

²³ Dz. Urz. Woj. Opolskiego, poz. 2027 z 7 lipca 2022 r.

²⁴ Sygn. akt I SA/Op 295/22

²⁵ Dz. U. z 2023 r., poz. 775, ze zm.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 870.

sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2017²⁷. Ww. sprawozdania zostały przekazane do GUS, tj.: a/ sprawozdanie SG-01 Statystyka gminy; gospodarka mieszkaniowa i komunalna: za 2019 r. do 24 lutego 2020 r.; za 2020 r. 12 lutego 2021 r.; za 2021 r. do 7 lutego 2022 r.; za 2022 r. do 7 lutego 2023 r.; b/ Załącznik do sprawozdania SG-01 – środki trwałe, dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych za 2019 r. do 17 lutego 2020 r.; za 2020 r. 17 lutego 2021 r.; za 2021 r. 16 lutego 2022 r.; za 2022 r. do 15 lutego 2023 r. W sprawozdanych tych nie zamieszczono informacji o nakładach poniesionych na środki trwałe służące ochronie środowiska lub gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektach rzeczowych takich inwestycji w latach 2019-2022. Stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości opisane zostały w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 782-829, 1117-1133)

1.15. W latach 2019-2023 realizacja zadań w zakresie gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi, w tym realizacja inwestycji w tym obszarze nie była przedmiotem audytu, kontroli wewnętrznej lub kontroli innych upoważnionych podmiotów.

(akta kontroli str. 9-14)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zarówno przed powierzeniem Spółce – na podstawie umowy nr 11/DN/2014 z 31 grudnia 2014 r. gminnej sieci kanalizacji deszczowej i realizacji zadania dotyczącego eksploatacji ww. kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, jak i do dnia zakończenia czynności kontrolnych, Burmistrz nie zapewnił przygotowania projektu uchwały w tej sprawie, w celu przedstawienia jej Radzie Miejskiej w Ozimku. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 o gospodarce komunalnej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o wyborze sposobu prowadzenia i form gospodarki komunalnej. W myśl art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁸, formy prowadzenia gospodarki gminnej, w tym wykonywania przez gminę zadań o charakterze użyteczności publicznej, określa odrębna ustawa²⁹, a stosownie do art. 18 ust. 2 pkt 15 do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym, przygotowanie projektu uchwały należy do zadań organu wykonawczego. Burmistrz wyjaśnił, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 1, 3, 9 i 14 ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty obejmujących sprawy gospodarki wodnej, kanalizacji odprowadzającej wody opadowe i roztopowe oraz ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Dopuszczalne formy organizacyjne wykonywania gospodarki komunalnej zostały określone w ustawie o gospodarce komunalnej. Jedną z możliwych form prowadzenia gospodarki komunalnej przez gminę jest spółka prawa handlowego. Pierwotną podstawą powierzeniem Spółce zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji deszczowej służącej do odprowadzania wód

²⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 837.

²⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 40.

²⁹ Ustawa o gospodarce komunalnej.

opadowych i roztopowych była Uchwała NR XVIII/110/91 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 15 listopada 1991 r. w sprawie formy organizacyjno-prawnej działalności gospodarczej wykonywanej dotychczas przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ozimku oraz sporządzony na podstawie § 2 przedmiotowej uchwały akt notarialny z dnia 1.06.1992 r. o numerze repertorium A nr 2895/1992, dotyczący przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z § 7 ww. aktu notarialnego przedmiotem przedsiębiorstwa spółki było/ jest m.in.: odbiór i oczyszczanie ścieków; prowadzenie gospodarki konserwacyjno-remontowej sieci i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w celu utrzymania ich stałej zdolności eksploatacyjnej; programowanie kierunków rozwoju branży wodociągowo-kanalizacyjnej; wykonawstwo inwestycyjne w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej; działalność usługowa w zakresie ochrony środowiska; eksploatacja urządzeń wodno-melioracyjnych Gminy i Miasta Ozimek.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 11 sierpnia 2005 r. (sygn.: II GSK105/05) wskazał, że wykonywanie przez gminę zadań komunalnych we własnym zakresie przez utworzoną w tym celu jednostkę organizacyjną siłą rzeczy zawarcia umowy nie wymaga, podstawą powierzenia wykonywania tych zadań jest bowiem sam akt organu gminy powołujący do życia tę jednostkę i określający przedmiot jej działania. Zapisy ww. aktu notarialnego powołującego spółkę były sukcesywnie aktualizowane i zmieniane. Nie zmienia to faktu, iż powierzenie zadań spółce nastąpiło w latach 1991-1992, a nabrało sformalizowanego i rzeczywistego charakteru w roku 2014. Spółka była/ jest powołana do wykonywania zadań własnych gminy i tym samym według stanu obecnego powierzono jej do realizacji m.in. odprowadzania i oczyszczania ścieków jak i odprowadzanie wód opadowych i roztopowych – PKD 37.00.

Reasumując, w naszej ocenie delegacja zawarta w Uchwale NR XVIII/110/91 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 15 listopada 1991 r. w sprawie formy organizacyjno-prawnej działalności gospodarczej wykonywanej dotychczas przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ozimku i sporządzony na jej podstawie akt notarialny stanowił i nadal stanowi właściwą podstawę do powierzeniem zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji deszczowej służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie.

(akta kontroli str. 700-723,1226-1245)

NIK wskazuje, że w związku z wejściem w życie ustawy Prawo wodne, wody opadowe i roztopowe utraciły status ścieków. Do tak rozumianych wód opadowych i roztopowych miały zastosowanie wymogi prawne odnoszące się do ścieków m.in. w zakresie sposobu ustalania taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, określone w przepisach ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków³⁰ oraz rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie³¹. W aktualnym stanie prawnym realizacja zadań własnych gminy, polegających na zapewnieniu zbiorowego odprowadzania ścieków nie obejmuje swym zakresem odprowadzania wód opadowych i roztopowych. W związku z powyższym, podjęcie decyzji w sprawie powierzenia realizacji tego zadania odrębnej od gminy osobie prawnej stanowi decyzję w zakresie wyboru sposobu prowadzenia gospodarki komunalnej

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028, ze zm.

³¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1701.

i zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o gospodarce komunalnej, należy do wyłącznej kompetencji organu stanowiącego gmin.

2. W Urzędzie nie zapewniono w pełni rzetelnego przygotowania projektów uchwał w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych (z 2017 r. druk nr 9 oraz z 2019 r. druk nr 6), ponieważ nie zamieszczono w nich postanowienia o obowiązku publikacji tej uchwały w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego. Tym samym, treść podjętych przez Radę Miejską w Ozimku uchwał: uchwały Nr XLIV/286/17 z 27 listopada 2017 r. oraz XIV/110/19 z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych nie wskazywała, że stanowią one akt prawa miejscowego, pomimo że ceny (opłaty) uchwalane na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej obowiązują na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego, wiążąc wszystkie podmioty wykonujące gospodarkę komunalną w zakresie usług użyteczności publicznej (tj. jednostki samorządowe oraz podmioty, którym powierzono wykonywanie tych usług), jak i ich odbiorców.

Burmistrz wyjaśnił, że należy wskazać iż, przy przygotowaniu ww. uchwał zwracano uwagę na następujące rozstrzygnięcia nadzorcze: a/ Wojewody Dolnośląskiego z dnia 1 marca 2013 r. NK-N.4131.97.26.2013.MS6: „Uchwały podjętej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej nie można zaliczyć do kategorii aktów prawa miejscowego z uwagi na brak przymiotu powszechnego obowiązywania jej norm. Jej postanowienia skierowane są do podporządkowanych gminie jednostek organizacyjnych. Jest ona aktem kierownictwa wewnętrznego, gdyż wiąże jedynie podmioty znajdujące się w strukturze organizacyjnej, w której akt został wydany. Nie rozstrzyga bezpośrednio o prawach i obowiązkach podmiotów, tworzących wspólnotę samorządową, będących usługobiorcami usług komunalnych. Podmioty te uiszczają opłaty w wysokości i na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z właściwą gminną jednostką organizacyjną lub bezpośrednio z wójtem gminy”; b/ Wojewody Śląskiego z dnia 10 kwietnia 2014 r.: „Uchwały podjętej na podstawie art. 4 ustawy o gospodarce komunalnej nie można zaliczyć do kategorii aktów prawa miejscowego ze względu na brak przymiotu powszechnego obowiązywania jej norm. Jej postanowienia skierowane są do podporządkowanych gminie jednostek organizacyjnych. Jest ona tzw. aktem kierownictwa wewnętrznego, albowiem wiąże jedynie podmioty znajdujące się w strukturze organizacyjnej, w której akt został wydany. Nie rozstrzyga natomiast bezpośrednio o prawach i obowiązkach podmiotów, tworzących wspólnotę samorządową, będących w badanym przypadku usługobiorcami usług komunalnych. Podmioty te uiszczają opłaty w wysokości i na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z właściwą gminną jednostką organizacyjną lub bezpośrednio z wójtem gminy”; c/ Wojewody Lubuskiego z dnia 2 listopada 2012 r., NK-I.4131.335.2012.Azie: „Przepis art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej nie stanowi podstawy do podjęcia uchwały o charakterze aktu prawa miejscowego. Jej postanowienia skierowane są do podporządkowanych gminie jednostek organizacyjnych. Jest ona zatem aktem kierownictwa wewnętrznego, gdyż wiąże jedynie podmioty znajdujące się w strukturze organizacyjnej, w której akt został wydany. Nie rozstrzyga natomiast bezpośrednio o prawach i obowiązkach podmiotów, tworzących wspólnotę samorządową, będących usługobiorcami usług komunalnych.” Ponadto należy podkreślić, iż występująca rozbieżność stanowisk prezentowanych w tej sprawie była efektem niejednorodnych poglądów co do charakteru prawnego cen i opłat ustalanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej. Według wcześniejszych zapytań uchwały wydawane

na podstawie wymienionego przepisu zaliczano do aktów kierownictwa wewnętrznego (patrz vide ww. rozstrzygnięcia nadzorczej), zawierających wytyczne dla podmiotów wykonujących na rzecz jednostki samorządu terytorialnego określone usługi, przy czym konkretna wysokość cen i opłat miała być bieżąco ustalona w zawieranych umowach cywilnoprawnych. Dostrzegając w piśmiennictwie ewolucję poglądów dotyczących uchwał podejmowanych na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej, w których jednoznacznie stwierdzono, że wymieniony przepis zawiera wszystkie elementy delegacji ustawowej do wydania aktu prawa miejscowego oraz zaznaczono, iż kompetencje organów przewidziane w art. 4 ww. ustawy mają charakter subsydiarny w stosunku do tych, które zostały ukształtowane samorządowymi ustawami ustrojowymi i dlatego też w 2022 r. podjęto uchwałę, która jako akt prawa miejscowego została opublikowana w Dzienniku Wojewódzkim Województwa Opolskiego.

(akta kontroli str. 366-374, 410-416, 1223-1225)

NIK zwraca uwagę, że ceny uchwalane na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej obowiązują na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego, wiążąc wszystkie podmioty wykonujące gospodarkę komunalną w zakresie usług użyteczności publicznej (tj. jednostki samorządowe oraz podmioty, którym powierzono wykonywanie tych usług), a także ich odbiorców. Generalne określenie adresatów tego rodzaju uchwał i ich powszechnie obowiązujący charakter nie pozwalają na ich zakwalifikowanie jako aktów kierownictwa wewnętrznego.

3. Sprawozdanie SG-01 *Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna za 2020 r.*, zostało przekazane do Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 12 lutego 2021 r., tj. siedem dni po terminie, który został określony na 5 lutego 2021 r. Ponadto załącznik do sprawozdania SG-01 – *środki trwałe, dotyczące nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych za 2020 r.* został przekazany do Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 17 lutego 2021 r., tj. dwa dni po terminie, który określono na 15 lutego 2021 r., a za rok 2021 w dniu 16 lutego 2022 r., tj. jeden dzień po terminie, który wskazano na 15 lutego 2022 r.

Obowiązek terminowego przekazywania ww. sprawozdań wynikał z treści formularza ww. sprawozdań określonego przez Radę Ministrów na podstawie z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej³².

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną przekazania sprawozdań do Głównego Urzędu Statystycznego po wyznaczonym terminie była potrzeba dłuższego czasu niż obowiązujący na zebranie odpowiednich danych, bądź ich uzgodnienia pomiędzy referatami urzędu. Pragnę wyjaśnić, że o każdej sytuacji dotyczącej zagrożenia naruszenia terminu przekazania sprawozdania jest uprzednio telefonicznie informowany upoważniony do otrzymania sprawozdania pracownik Głównego Urzędu Statystycznego. W każdym z opisanych w pytaniu przypadków otrzymywaliśmy ustną zgodę na późniejsze przekazanie sprawozdania o czym świadczy fakt, iż nie zablokowano nam możliwości przesłania sprawozdania za pośrednictwem systemu GUS, co ma natychmiastowe miejsce bez uprzednich uzgodnień.

(akta kontroli str. 782-829, 1117-1133)

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęte w Urzędzie rozwiązania organizacyjne zapewniały prawidłowość realizacji zadań w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zostały uwzględnione w dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy Ozimek. W Urzędzie zostały

³² Dz. U. z 2023 r., poz. 773.

sporządzone i terminowo przekazane roczne sprawozdania z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich za rok poprzedni. Dane zawarte w ww. dokumentach odzwierciedlały informacje wynikające z dokumentów źródłowych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. zaniechania sporządzenia projektu uchwały w sprawie powierzenia zadania eksploatacji kanalizacji służącej do odprowadzania wód opadowych i roztopowych Spółce oraz nieterminowego przekazywania sprawozdań statystycznych.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

2.1. Gmina Ozimek posiadała 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki. W organizacji Urzędu uwzględniono zadania związane z nadzorem właścicielskim nad PGKiM w Antoniowie. Spółka podlegała kontroli wewnętrznej zarządzanej przez Burmistrza na podstawie obowiązującego w Urzędzie *Regulaminu Kontroli Wewnętrznej w Urzędzie oraz gminnych jednostkach organizacyjnych*³³. Zgodnie z § 1 ust. 2 ww. regulaminu, Spółka podlegała kontroli wewnętrznej – w ramach kontroli właścicielskiej, o której mowa w art. 212 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych³⁴.

Burmistrz wyjaśnił, że *nadzór właścicielski nad Spółką ze 100% udziałem Gminy Ozimek z ramienia Burmistrza Ozimka sprawuje audytor wewnętrzny zatrudniony w Urzędzie. Zakres zadań, obowiązków i odpowiedzialności ww. osoby nie został przypisany formalnie w postaci pisemnego zakresu obowiązków, lecz realizowany przez ww. pracownika w formie ustnego polecenia wydanego przez bezpośredniego przełożonego, tj. Burmistrza. Takie rozwiązanie w dotychczas przyjętej praktyce w ocenie Burmistrza jest wystarczające, spełnia swoje założenia i wymagania, co jednoznacznie zapewnia prowadzenie skutecznego, efektywnego i stałego nadzoru nad działalnością Spółki. Dodatkowo audytor wewnętrzny, działając zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego, wprowadzonych Komunikatem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie: Standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych, a dokładnie mając na uwadze Standard 1230 – Ciągły rozwój zawodowy: „Audytorzy wewnętrzni muszą poszerzać swoją wiedzę, umiejętności i inne kompetencje poprzez ciągły rozwój zawodowy”, audytor wewnętrzny tuż. Urzędu ciągle pogłębia swoją wiedzę, w szczególności w zakresie sprawowania nadzoru właścicielskiego nad Spółkami. Powyższe znajduje odzwierciedlenie m.in. w ukończonym kursie dla kandydatów na członków Rad Nadzorczych. W przypadku nieobecności audytora, pracownikiem, który sprawuje nadzór w imieniu Burmistrza jest Inspektor ds. kontroli wewnętrznej i zarządczej, dla którego przypisano w zakresie obowiązków następujący zapis: przyjmowanie informacji o działalności spółek z udziałem gminy oraz gromadzenie doręczonej urzędowi dokumentacji z w/w zakresu, w tym protokołów z posiedzeń oraz uchwał organów spółki. Inspektor ds. kontroli wewnętrznej i zarządczej brał udział m.in. w szkoleniach: Kontrola i nadzór właścicielski nad spółkami z udziałem samorządów oraz Nadzór właścicielski i kontrola w spółkach komunalnych – jak tworzyć procedury kontrolne i je egzekwować.*

(akta kontroli str. 9-99, 362, 907-962, 965-969)

³³ Zarządzenie nr OR.0050.80.2020 z dnia 7 lipca 2020 r.

³⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1467.

2.2. W ramach sprawowanego nadzoru nad Spółką, audytor wewnętrzny Urzędu:
a/ przygotowywał projekty zarządzeń Burmistrza dotyczących działalności Spółki;
b/ prowadził wykaz zmian kapitałowych w spółce (przygotowywanie i analiza dokumentów związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego Spółki);
c/ prowadził współpracę, konsultacje oraz uzyskiwał opinie i zgody radcy prawnego Gminy Ozimek w zakresie treści przygotowanych dokumentów dotyczących Spółki;
d/ prowadził: rejestry zgromadzeń wspólników; rejestry uchwał, protokołów, innych dokumentów nadzwyczajnego i zwyczajnego zgromadzenia wspólników; rejestry uchwał, a także innych dokumentów rady nadzorczej i zarządu Spółki;
e/ gromadził protokoły z obrad Zgromadzenia Wspólników, Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki; f/ gromadził uchwały Zgromadzenia Wspólników, Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki.

(akta kontroli str. 9-14, 58-99, 362, 907-962, 965-969)

Nadzór właścicielski nad Spółką w zakresie dotyczącym monitorowania i oceny ekonomiczno-finansowej sprawowany był przez Skarbnika Gminy i wyrażał się poprzez: a/ przygotowywanie projektów uchwał Rady Miejskiej w Ozimku dotyczących Spółki w zakresie ekonomiczno-finansowym; b/ analizę rocznych sprawozdań finansowych Spółki celem ich zatwierdzenia przez Zgromadzenie wspólników; c/ dokonywanie analizy i oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki, poprzez interpretację wskaźników finansowych zawartych m.in. ww. sprawozdaniu; d/ analizę i czynności sprawdzające w zakresie kontrolowania wydatkowania przez Spółkę środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy, pod kątem celowości i rzetelności w ramach prowadzonej przez Skarbnika kontroli funkcjonalnej.

Burmistrz wyjaśnił także, że *sprawozdanie finansowe PGKiM Antoniów podlega obowiązkowemu badaniu przez biegłego rewidenta, a zatwierdzenie rocznego sprawozdania finansowego następuje po przedstawieniu przez biegłego sprawozdania z badania sprawozdania finansowego Spółki oraz po ocenie i zatwierdzeniu sprawozdania w formie uchwały podjętej przez radę nadzorczą spółki, przed jego formalnym zatwierdzeniem Burmistrz, będący reprezentantem jedynego wspólnika Spółki, przekazuje Skarbnikowi Gminy Ozimek dokument z kompletem dokumentacji (w tym sprawozdaniem biegłego rewidenta) celem dokonania jego przeglądu w zakresie rozpatrzenia wyniku finansowego jednostki, zweryfikowaniu wartości jej aktywów i pasywów oraz kapitałów własnych. Przed formalnym, ostatecznym zatwierdzeniem sprawozdania finansowego Burmistrz zaciąga opinii ustnej Skarbnika Gminy Ozimek. Wprowadzona praktyka stanowi dodatkowy właścicielski element nadzorczo - kontrolny nad sytuacją ekonomiczno-finansową Spółki. Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego Spółki, Skarbnik wraz*

z pracownikami Biura Finansowo-Budżetowego sporządzają bilans skonsolidowany, który zawiera dane i wskaźniki wynikające m.in. z bilansu PGKiM Antoniów dotyczące m.in. środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy. Wraz z bilansem sporządzany jest wykaz należności i zobowiązań pomiędzy jednostkami powiązаныmi za dany rok (sprawdzone jest saldo należności i zobowiązań) oraz informacja uzupełniająca do bilansu skonsolidowanego za dany rok. W ramach sprawowanej kontroli funkcjonalnej Skarbnik Gminy wraz z podległymi pracownikami dba o terminowe, zgodne z uprawniającymi podstawami prawnymi, przekazywanie w prawidłowej wysokości środków finansowych na podwyższenia kapitału zakładowego spółki. Stosownie do art. 69 ust. 1 ustawy o rachunkowości, Skarbnik monitoruje realizację przez spółkę obowiązku składania do Krajowego Rejestru Sądowego rocznego sprawozdania finansowego w terminie 15 dni od jego zatwierdzenia.

(akta kontroli str. 9-14, 58-99, 362, 907-962, 965-969)

2.3. W latach 2019-2023 (30 kwietnia) Gmina Ozimek przekazała Spółce wsparcie finansowe na łączną kwotę 4 569,1 tys. zł³⁵, tytułem podwyższenia jej kapitału. Celem wsparcia była budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Ozimek, w tym realizacja projektu Schodnia-Pustków i modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków. Powyższe wydatki zostały przewidziane w uchwałach budżetowych Gminy Ozimek, a czynności związane z ich przekazywaniem dokonywały uprawnione osoby. Powyższe środki publiczne zostały przekazane w oparciu o analizę potrzeb i korzyści dokonanej w Urzędzie, a realizacja dofinansowywanych zadań służyła zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej.

Gmina nie przekazywała Spółce innych środków finansowych na realizację zadań związanych z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych.

W ww. okresie Gmina Ozimek udzieliła także poręczeń na pożyczki zaciągnięte przez Spółkę w łącznej wysokości 5 028,8 tys. zł³⁶. Ww. poręczeń udzielono na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Ozimku³⁷. Dotyczyły one realizacji przez Spółkę następujących zadań: 1/ Poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki śmieciowej w Gminie Ozimek – Trias Opolski (wierzyciel - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu); 2/ Budowa kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Ozimek wraz z usprawnieniem zarządzania majątkiem sieciowym i wykorzystaniem OZE wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Antoniewie (wierzyciel – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie).

Burmistrz wyjaśnił, że w Urzędzie nie występują wewnętrzne regulacje określające warunki przekazywania przez Gminę Ozimek Spółce, wsparcia finansowego ze środków publicznych na lata 2019-2023. Na wstępie należy wskazać, iż prawo powszechnie obowiązujące nie wprowadza obowiązku posiadania wewnętrznych procedur dotyczących udzielania spółkom komunalnym wsparcia finansowego ze środków publicznych. Ujęcie przedmiotowego wsparcia, co warto podkreślić, dla jedynej spółki komunalnej gminy (PGKiM Sp. z o.o. w Antoniewie) miało/ma każdorazowo w Gminie Ozimek odzwierciedlenie: w uchwałach budżetowych wydanych na lata 2019-2023, wieloletnich prognozach finansowych i posiadało/posiada każdorazowo pokrycie (zabezpieczenie) w corocznych budżetach. Mając powyższe na uwadze oraz fakt, iż kwestie wsparcia finansowego dla spółek komunalnych regulują przepisy prawa powszechnie obowiązującego w postaci: ustawy Kodeks Spółek Handlowych, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o gospodarce komunalnej, obowiązujące w urzędzie procedury wydatkowania środków publicznych (m.in. Polityka rachunkowości) oraz zapisy aktu powołującego spółkę (umowa), które zapewniają pełną transparentność wydatków, adekwatne mechanizmy kontrolne i w odpowiedni sposób zabezpieczają prawidłowość realizacji wsparcia finansowego, w naszej opinii, niepotrzebnym i niecelowym wydaje się wprowadzenia dalszych procedur w przedmiotowym zakresie.

W odniesieniu do sposobu (formy) weryfikacji wykorzystania środków finansowych przekazanych do Spółki w latach 2019-2023 wyjaśnił, że kontrola wykorzystywanych środków finansowych otrzymanych przez Spółkę wynika z Kodeksu spółek handlowych i jest realizowana przez radę nadzorczą spółki, zarząd spółki na bieżąco zdaje sprawozdanie i informuje członków rady nadzorczej o postępach inwestycji i wykorzystaniu środków na ten cel. Burmistrz odbywa cotygodniowe spotkania robocze z Prezesem PGKiM Antoniów, na których na bieżąco jest

³⁵ Tj. 4 569 100 zł, z tego: 1 000 000 zł w 2019 r.; 1 310 000 zł w 2020 r.; 739 100 zł w 2021 r.; 1 120 000 zł w 2022 r. oraz 400 000 zł w 2023 r. (do 30 kwietnia).

³⁶ Tj. 5 028 847 zł, z tego: 800 000 zł w 2019 r.; 882 000 zł w 2020 r.; 870 572 zł w 2021 r.; 988 377 zł w 2022 r. oraz 1 487 898 zł w 2023 r. (do 30 kwietnia).

³⁷ Nr XLIV/283/17 z dnia 17 listopada 2017 r.; Nr LV/356/18 z dnia 18 września 2018 r. oraz nr XXVIII/251/20 z dnia 28 grudnia 2020 r.

informowany o postępie prowadzonych inwestycji i zaangażowanych środków finansowych. Potwierdzenie prowadzenia cotygodniowych spotkań roboczych znajduje odzwierciedlenie w kalendarzu spotkań Burmistrza oraz kwartalnych sprawozdaniach z działalności Burmistrza składanych Radzie Miejskiej w Ozimku. Burmistrz prowadzi aktywną politykę w zakresie oceny postępu prac inwestycyjnych, która przejawia się poprzez spotkania robocze z wykonawcami inwestycji, wizytacje i oględziny realizowanych inwestycji. Pośrednio informacje zawarte w corocznych sprawozdaniach składanych walnym zgromadzeniom stanowią źródło wiedzy o wykorzystaniu środków majątkowych przez spółkę w zakresie realizowanych inwestycji.

(akta kontroli str. 963-1116)

2.4. W odniesieniu do zagadnienia dotyczącego weryfikacji założeń uzasadniających powierzenie Spółce zadania dotyczącego eksploatacji kanalizacji deszczowej, Burmistrz wyjaśnił, że weryfikacją założonych korzyści powierzenia spółce zadań i informacje w tym zakresie były/są: a/ możliwość przeprowadzenia i faktyczna realizacja znaczących inwestycji (rozbudowa kanalizacji, modernizacja oczyszczalni); b/ zadowolenie mieszkańców z sytuacji w zakresie dotyczącym odprowadzania wód opadowych (odzwierciedlenie w skargach, wnioskach, petycjach społeczności lokalnej, które mają charakter incydentalny) w przeciwieństwie do innych aspektów funkcjonowania gminy, np. oświetlenia, dróg itp.; c/ dobra kondycja finansowa spółki znajdująca odzwierciedlenie w corocznych jej sprawozdaniach finansowych; d/ brak konieczności wsparcia bezpośredniego, np. w postaci dopłat do działalności. Wsparcie pośrednie w postaci podniesienia kapitału w zamian za udziały w spółce, każdorazowo dotyczące inwestycji, które podnoszą de facto wartość mienia komunalnego Gminy Ozimek.

(akta kontroli str. 1117-1121)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w zakresie nadzoru nad działalnością Spółki, która realizowała w gminie zadania dotyczące gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi. W kontrolowanym okresie Burmistrz dysponował informacjami i danymi o działalności Spółki, w tym jej sytuacji finansowej, których zakres umożliwiał podejmowanie działań niezbędnych do zapewnienia prawidłowej realizacji zadań powierzonych temu podmiotowi.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Opracowanie projektu uchwały Rady Miejskiej w Ozimku w przedmiocie powierzenia Spółce kanalizacji deszczowej i realizacji zadania dotyczącego eksploatacji ww. kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych.
2. Zapewnienie rzetelnego przygotowania projektów uchwał rady gminy jako aktów prawa miejscowego, w sytuacjach gdy posiadają one powszechnie obowiązujący charakter.
3. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających terminowe przekazywanie sprawozdań statystycznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 28 czerwca 2023 r.

Kontroler

Damian Mielcarek
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu

.....
Iwona Jasińska
podpis

